

DOKSANINCI YIL (*) (1919 – 2009)

Kızıltan ULUKAVAK

Bugünlerde 2009 yılının ilkbaharını barış ortamında yaşıyoruz. 90 yıl öncenin, 89, 88 ve 87 yıl öncenin ilkbaharları böyle değildi. 90 yıl önceki 1919 yılı ilkbaharı, Türk Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcıdır. Bu savaşın başlangıcının 90.yılında, ülke olarak, ulus olarak barış ve huzur içersinde yaşıyorsak, bunu, Kurtuluş Savaşımızı zaferle sonuçlandırmış olmamıza borçlu bulunduğumuz özellikle vurgulanmalı; bu savaşın şehit ve gazileri olan büyüklerimiz öncelikle rahmet, minnet ve şükranla anılmalıdır.

“Düvel-i muazzama” denilen zamanın büyük devletlerinin desteği ve özendirilmesiyle Yunanlıların İzmir'e çıktığı 15 Mayıs'tan hemen 4 gün sonra Atatürk'ün Samsun'a ayak bastığı 19 Mayıs 1919 tarihinde başlayıp, Yunan ordularının İzmir'den denize döküldükleri 09 Eylül 1922 tarihleri arasında gerçekleşen ve 3 yıl 4 ay süren Türk kurtuluş savaşı, Türk Ulusunun çoluk ve çocuğu ile, kadını ve erkeği ile, genci ve yaşlısı ile, varı ve yoku ile, aç kalsa da, çıplak kalsa da yılmadan usanmadan başardığı topyekun bir savaştır.

Bu savaş, Anadolu'nun her yöresinin, her kentinin, her köyünün tüm insanları gibi, örneğin o yıllarda Safranbolu ve çevresinde yerleşik olanların da, aynı koşullar içersinde tüm varlıklarıyla katıldığı bir ölüm-kalım savaşıdır. Cephedekiler canlarını seve seve ortaya koymuş, vatanları için ya şehit ya gazi olmuşlar; yine Anadolu'nun her yerinde olduğu gibi Safranbolu'da cephe gerisindekiler de, cephedekilerin her türlü gereksinimleri için mallarını, emeklerini ve neleri varsa hepsini gözden çıkarmaktan kaçınmamışlar; düşman kurşunlarına göğüslerini siper edenlerle hep dayanışma içinde olmuşlardır.

Dr.Ali Yaver ile Eczacı Hidayet Bey'lerin öncülüğünde kurulan Müdafaai Hukuk Cemiyeti ile cephedekilerin gereksinimlerini karşılamak için oluşturulan komisyonlar aracılığıyla gerçekleştirilen örgütlenmeler Safranbolu'da önemli işlevler üstlenmiştir.

Türk Kurtuluş Savaşı, Türk tarihinin bir dönüm noktasıdır. Bu savaş Türkün varlığını sürdürme kararlılığının test edildiği bir sınavdır. Türkü tarih sahnesinden silmek isteyenlere karşı tüm ulus olarak, bir silkinış, bir kendine geliş destanıdır.

Bu savaş Ulu Önder Atatürk'ün “Gençliğe Hitabesinde” yer alan sözleriyle, ülkenin “..... bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş” olmasına ve ayrıca bu koşullardan “...daha elim ve daha vahim olmak üzere memleket dahilinde iktidara sahip olanlar gaflet, dalalet ve hatta hıyanet içinde...” bulunmasına karşın, Türk ulusunun . özgürlük ve bağımsızlık azim ve iradesinin şahlanmasıdır. 22 Haziran 1919'da yayınlanan “Amasya Genelgesi”nde yer verilen, “Ulusun bağımsızlığını, gene ulusun azim ve kararı kurtaracaktır” yargısının, çok başarılı bir uygulama alanıdır.

Türk Kurtuluş Savaşı, Birinci Dünya Savaşı'ndan yenilgiyle çıkmış Osmanlı Devleti'nin yıkıntıları arasında çaresiz bırakılmak istenilse de, Türklerin, Mehmet Akif'in sözleriyle “Ben ezelden beri hür yaşadım, hür yaşarım / Hangi çılgın bana zincir vuracakmış, şaşarım” dizelerinde ne kadar haklı olduğunun kanıtlanmasıdır.

(*) Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın başlamasının 90.yıldönümünde Karabük Valiliği'nce, 29.04.2009 tarihinde Karabük Üniversitesi Konferans Salonunda düzenlenen etkinlikte yapılan konuşma

Bu savaş, Atatürk'ün büyük dehası, üstün komutanlık yeteneği, siyasal ve yönetsel açıdan herkesi hayran bırakan akli ve becerisiyle 30 Ağustos 1922'de büyük bir zaferle sonuçlandıktan sonra, yine Atatürk'ün önderliğinde ulusumuz Cumhuriyet yönetimine kavuşmuş; 29 Ekim 1923'te Türkiye Cumhuriyeti doğmuştur.

Tarihte bilindiği üzere, Türkler çeşitli adlarla bir çok devlet kurmuştur. Bunlar arasında Göktürklerden 1.300 küsur yıl sonra "*Türk*" adını taşıyarak kurulmuş ve tarih sahnesinde yerine almış ilk Türk devleti Türkiye Cumhuriyeti'dir. Türkiye Cumhuriyeti, Türk Kurtuluş Savaşı'nın en önemli kazanımıdır. Cumhuriyet yönetimi sayesinde biz Türkler ulus bilincine ulaştık; Cumhuriyetle uygulamaya konulan Atatürk ilke ve devrimlerinin sonucunda çağdaşlaşma ve aydınlanma dönemine girdik.

Kurtuluş Savaşımızın nasıl başarıldığını ve yurt içindeki sonuçlarını değerli konuşmacı arkadaşlarım biraz sonra anlatacaklardır. Ben Kurtuluş Savaşımızın yurt içindeki sonuçlarına değil, kısaca yurt dışındaki yankılarına değinmek istiyorum ve bir kaç anekdotla Türk Kurtuluş Savaşının, 20. yüzyılda dünyamız için taşıdığı önemi vurgulamakta yarar görüyorum.

Hindistan 19. yüzyılın ikinci yarısı ile 20.yüzyılın birinci yarısında 80 küsur yıl bilfiil İngiliz sömürgesi olmuştur. Sömürge yönetimine karşı Hint direnişinin öncüsü Gandhi sayesinde Hindistan, ancak 2.Dünya Savaşından sonra bağımsızlığına kavuşabilmiştir. Sömürge döneminde, Türk Kurtuluş Savaşı'nın zaferle sonuçlanmasından bir yıl sonra 1923 yılında, o sırada Veliht olan, (*daha sonradan VIII. Edward unvanıyla İngiltere Kralı olup, 1936'da İstanbul'da Atatürk'le de görüşen*) Prens Edward, Hindistan'a bir ziyarette bulunur. Gemiden indiği limanda birkaç mihrace dışında, yerli halktan hiç kimse kendisini karşılamaz. Buna çok üzülen veliaht prens, zamanın İngiltere Kralı olan babası V.George'a bir mektup yazar ve "*bunun nedeni Gandhi'den kaynaklanmış olabilir mi?*" diye sorar. Kral, oğluna yanıtında "*bunun nedenini Mustafa Kemal'in Kurtuluş Savaşı'nda aramak gerekir*" der.

Cumhuriyet döneminin ünlü yazar ve gazetecilerinden Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU, İsviçre'de Bern'de Büyükelçi olduğu sırada, Hindistan'ın İsviçre Büyükelçisi, Gandhi'nin en yakın arkadaşı Desai'nin oğludur. Hint Büyükelçisi, öğrenci iken, babasının kendisine, "*bir Hint'li olarak muhtaç olduğun en büyük ders, Türkiye'nin Kurtuluş Savaşı tarihidir*" dediğini Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU'na açıklar.

Cumhuriyetimizin yine ilk dönemlerinin bir başka ünlü gazetecilerinden Ahmet Emin YALMAN da şöyle bir anısını anlatır. İngiliz Guyana'sına gittiğinde bir yerli Ahmet Emin YALMAN'ın Türk olduğunu öğrenince kendisine "*öyle ise dost ve kardeş sayılırız*" der; YALMAN, "*Müslüman mısınız?*" diye sorar. Yerli ise, "*hayır, bağımsızlığına susamış bir Hristiyanım, sizin Kurtuluş Savaşınızın hayranıyım; günün birinde biz de Mustafa Kemal'in açtığı yoldan yürüyeceğiz*" yanıtını verir.

Bu gerçekleri en güzel bir biçimde, Atatürk'e seslendiği bir şiirinde Behçet Kemal ÇAĞLAR şöyle dillendirir: "*... Tıpkı ilk sesin gibi Samsun'dan, Amasya'dan / Son sesin yükseliyor, Afrika'dan, Asya'dan.*"

Kurtuluş Savaşımızın yurt dışındaki yankılarını, Amin MAALOUF'un "*Yolların Başlangıcı*" adlı kitabından aktaracağım ve çok etkilendiğim bir anekdotla tamamlamak istiyorum. Amin MAALOUF Arap kökenli bir Hristiyan olup, Lübnan asıllıdır; Fransa'ya yerleşmiş günümüzün ünlü yazarlarındandır. Ömer Hayyam'ın yaşamını ele aldığı "*Semerkant*", "*Arapların Gözüyle Haçlı Seferleri*", "*Afrikalı Leo*", "*Doğunun Limanları*" başta olmak üzere çok sayıda romanları, kitapları vardır. Kitapları nedeniyle ödülleri de alan bu ünlü yazarın "*Yolların Başlangıcı*" adlı kitabını birkaç yıl önce yeni çıktığında okudum ve bir Türk olarak, bundan 90 yıl önce dedelerimizin, ninelerimizin gerçekleştirdiği Türk Kurtuluş Savaşı ile büyük onur duydum ve Atatürk gibi bir önderimiz olduğu için de bir kez daha gururlandım.

Yazar Amin MAALOUF, “*Yolların Başlangıcı*” adlı kitabında, Lübnan’ın bir köyünde öğretmenlik yapan Hristiyan Arap kökenli dedesi Butros’un, Kübaya göç eden kardeşi ve dolayısıyla yazarın büyük amcası Cebrail’e yazdığı ve ondan gelen mektupları okumak suretiyle, aile bireylerinin yaşam öykülerinden söz eder. Bu arada dedesinin Türk Kurtuluş Savaşı’ndan çok etkilendiğini ve Aralık/1921’de doğumu beklenen çocuğuna, dedesinin, “*Kamal*” adını vermek istediğini anlatır. Bu tarih Ağustos/1921 ayının son günleri ile Eylül/1921 ayının ilk günlerinde 22 gün 22 gece devam eden Sakarya Savaşı’nın Türk süngülerinin zaferiyle sonuçlandığı ve Yunan ordusunun Sakarya’nın batısına sürüldüğü tarihten üç ay sonradır. Dede Butros hiç kuşkusuz bu zaferden de etkilenmiş olacak ki, çocuğunun adının, Türk direnişinin önderi ve bu savaşın Başkomutanının adı gibi, “*Kamal*” olmasını ister. Araplar Kemal adını, Kamal olarak seslendirirlermiş. Doğum olur; ancak çocuk erkek değil, kızdır. Dede Butros kararlıdır; doğan kız çocuğa, yani yazarın halasına yine “*Kamal*” adını verir. Yazar, dedesinin bu kararlılığını, Türk Kurtuluş savaşına ve ayrıca “*kafaları ve toprakları özgür kılan bir kişiye duyduğu hayranlıkla*” açıklar.

1.Cihan Savaşı sırasında Arabistan’da, Sina çöllerinde, Irak’ta, İngiliz’lerle birlik olup, Osmanlı ordusunu arkadan hançerlemeleri nedeniyle haklı olarak, sürekli yakındığımız Arap’lardan birinin, hem de Hristiyan bir Arap’ın bu tutumu çok dikkat çekicidir.

İşte, dışarıda, herkeste böylesine hayranlık uyandıran ve özgür olmayan uluslarca da örnek alınan Türk Kurtuluş Savaşı için, son zamanlarda içimizden kimileri, akademik ya da bilimsel araştırma dedikleri makalelerinde, “*yedi düvel*”e karşı savaşılmadığını ileri sürerek Kurtuluş Savaşımızı küçümseyip, önemsizleştirmeğe çalışsalar da, televizyonlara çıkartılan, beyinleri yıkanmış kimi kızlar, Atatürk’ü sevmediklerini söyleseler de, güneş balçıkla sıvanamayacak; Türk Kurtuluş Savaşı, tarih sayfalarındaki onurlu ve pırıltılı yerini daima koruyacaktır. Atatürk de, ilke ve devrimleriyle daima saygı ve şükranla anılacak ve Türk Ulusu da, Atatürk’e, silah arkadaşı İsmet İnönü’nün sözleriyle, “*Vatan sana minnettardır*” demek vefa ve kadirbilirliğinden yoksun olmadığını daima gösterecektir.

Bu vefa ve kadirbilirliğin çok güzel, çok anlamlı örneklerinden birini de, Kültür ve Turizm Bakanlığı’nca, 90. yılında Kurtuluş Savaşı’mızın yurt düzeyinde anılmasının kararlaştırılması ve bu arada Karabük Valiliği’nce, Safranbolu’daki dünkü etkinliklerin ve bugünkü panelimizin düzenlenmesi oluşturmaktadır. Bu nedenle Kurtuluş Savaşı’nın başlatılmasının 90.yılı etkinlikleri için, tüm ilgililer şükran duygularıyla kutlanmalıdır.

Kızıltan ULUKAVAK

Karabük Üniversitesi
Konferans Salonu
29 Nisan 2009